

Vangnet Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Jaarverslag 2019

OGGZ in regio Westelijke Mijnstreek en Zuidelijk Zuid-Limburg

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Sommige mensen hebben zorg nodig, maar zullen daar niet zelf om vragen of weigeren hulp. Ze hebben vaak op verschillende gebieden problemen, zoals psychiatrische klachten, verslaving, vervuiling of schulden. De zelfredzaamheid schiet te kort, waardoor ze vaak niet in hun eigen bestaansvoorwaarden kunnen voorzien. Kenmerkend voor de doelgroep is dat mensen niet (meer) participeren in de samenleving. Vaak leiden zij een sociaal geïsoleerd leven en ontbreekt een steunend netwerk. Het aanbod van de reguliere zorg- en hulpverlening bereikt deze doelgroep onvoldoende waardoor mensen steeds verder afglijden. Vaak heeft hun omgeving daar ook last van.

Vangnet OGGZ

Het Vangnet OGGZ fungeert als meldpunt waar zowel burgers als instellingen dergelijke zorgelijke situaties kunnen aanmelden. Het Vangnet OGGZ probeert deze mensen, soms ongevroegd, zo goed mogelijk te helpen, bezoekt mensen thuis, bouwt contact op, inventariseert en schat risico's in. Waar mogelijk worden mensen toegeleid naar reguliere zorg.

Actief zoeken naar juiste zorg

De medewerkers van het Vangnet OGGZ hebben veel kennis en ervaring op het gebied van ingewikkelde problemen en weten snel de weg te vinden naar de juiste zorg en hulp. Ook op het moment dat iemand zelf geen hulpvraag heeft of contact afhoudt, maar wel zorg nodig heeft, blijven de vangnetmedewerkers actief contact zoeken en gepaste hulp bieden. Ze doen wat noodzakelijk is om de situatie te verbeteren en om verder afglijden of een crisis te voorkomen.

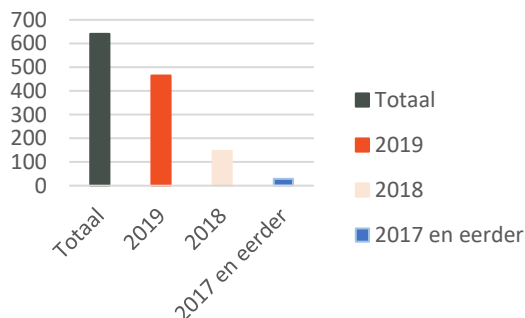
Zorg en Veiligheid

Het Vangnet OGGZ begeeft zich op het grensvlak van zorg en veiligheid.

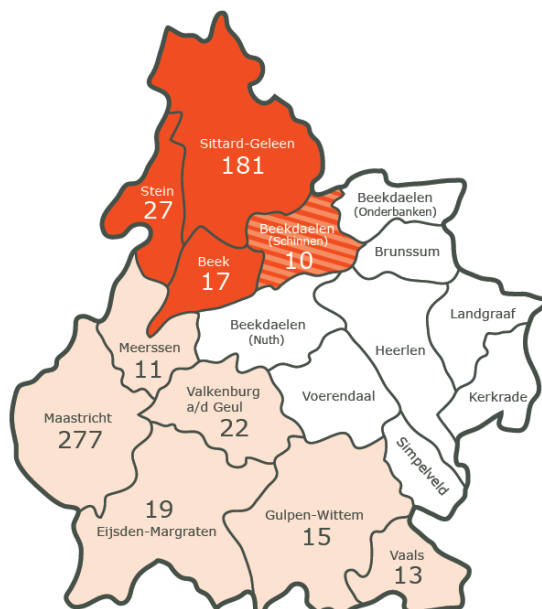
Totaal aantal in behandeling genomen dossiers in 2019

Westelijke Mijnstreek	257
Zuidelijk Zuid-Limburg	<u>384</u>
	641

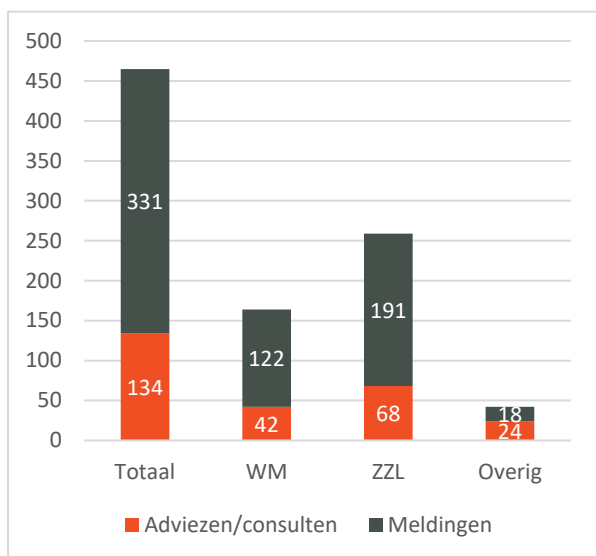
Grafiek 1. Aantal in behandeling genomen dossiers in 2019, per jaar van aanmelding

Figuur 1. In behandeling genomen dossiers in 2019 per gemeente

Grafiek 2. Aantal nieuwe contacten met potentiële melders in 2019 per regio onderverdeeld in adviezen/consulten en meldingen

De contacten genoemd onder 'Overig' betreffen anonieme meldingen, dakloze mensen of personen die elders ingeschreven staan maar in de Zuidelijk Zuid-Limburg verbleven.

In 2019 heeft het Vangnet OGGZ **465** nieuwe contacten met potentiële melders gehad. In 71% betref het een zorgmelding voor het vangnet met een langdurige interventie. In 29% betref het een vraag voor advies of consultatie. Daarnaast was er in 2019 nog betrokkenheid bij 176 cliënten die in voorgaande jaren zijn aangemeld. In 2019 waren in totaal 641 cliënten bij het vangnet in beeld.

Advies en consultatie

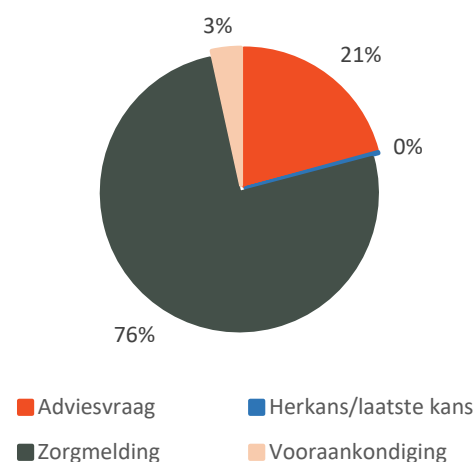
Bij advies en consultatie wordt er een beroep gedaan op de expertise van het Vangnet OGGZ met de betrekking tot de OGGZ-visie op hulpverlening en de kennis van de sociale kaart. Dit kan telefonisch, in een multidisciplinair overleg of tijdens een gezamenlijk huisbezoek.

6% direct opgepakt van de meldingen werd als urgent ingeschat en op de dag van de aanmelding opgepakt

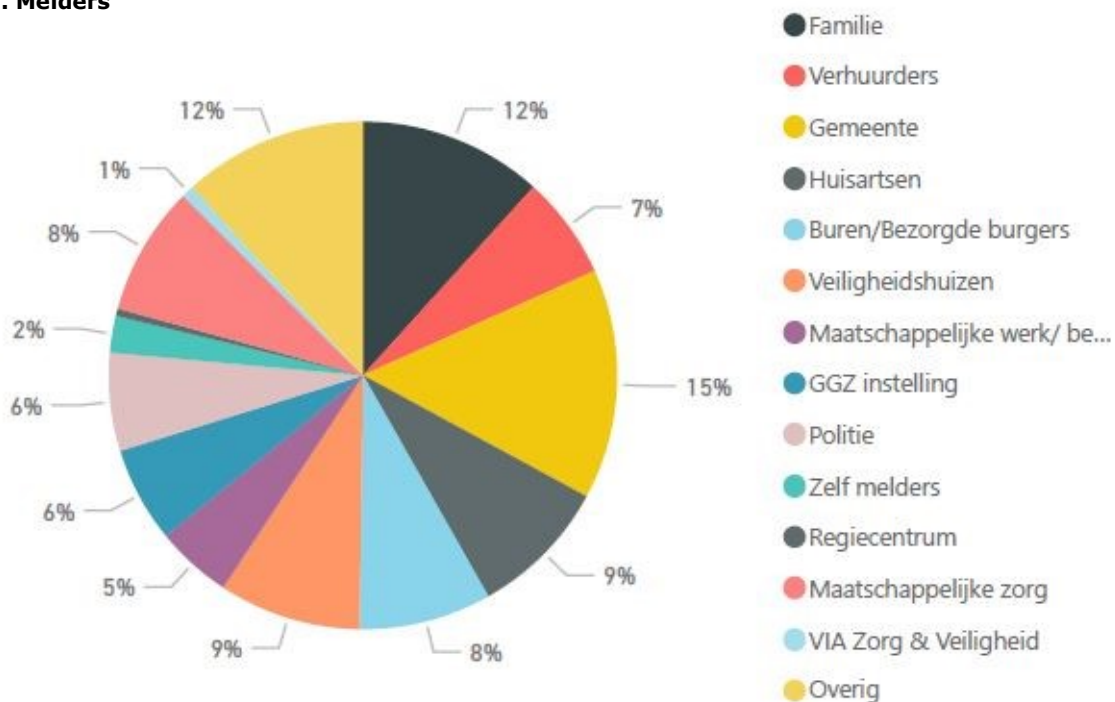
Tabel 1. Aantal in behandeling genomen dossiers per gemeenten 2015 - 2019

	2019	2018	2017	2016	2015
Beek	17	9	15	8	16
Beekdaelen (Schinnen)	10	8	8	14	5
Sittard-Geleen	181	177	183	177	182
Stein	27	28	39	27	29
Eijsden-Margraten	19	13	18	32	24
Gulpen-Wittem	15	18	16	22	13
Maastricht	277	241	226	230	195
Meerssen	11	22	12	11	13
Vaals	13	10	16	11	13
Valkenburg a/d Geul	22	21	17	11	12
Buiten de regio	19	18	12		
Onbekend	30	35	3		4
Totaal	641	600	565	543	506

Figuur 2. Soort melding

Figuur 3. Melders

Melders

Zowel familie, bezorgde burgers als professionals weten het Vangnet OGGZ te vinden. In 2019 zien we 40% meer meldingen door Politie, vooral in Maastricht-Heuvelland. Mogelijk dat de Wijk-GGD'er hier aan heeft bijgedragen. Ook gemeenten en huisartsen hebben in 2019 meer contact gezocht met het Vangnet OGGZ.

Tabel 2. Aanmelding door verhuurders

Particuliere verhuurder	2
WO Maasvallei	8
WO Servatius Woningstichting	4
WO Wonen Limburg	3
WO Woningstichting Gulpen	1
WO Woonmaatschappij ZO Wonen	12
WO Woonpunt	12
Eindtotaal	42

Tabel 3. Aantal gemelde personen met een huurwoning

Maasvallei	10
Servatius Woningstichting	33
Stichting Maaskant Wonen	3
Stichting Woningbeheer Born-Grevenbicht	1
Wonen Limburg	9
Wonen Meerssen	1
Woningstichting Gulpen	1
Woningstichting Vaals	4
Woningstichting Wittem	1
Woonmaatschappij Zo Wonen	53
Woonpunt	47
Woonpunt Westelijke Mijnstreek	3
Wonen Zuid	2
Particuliere verhuur	56
Eindtotaal	224

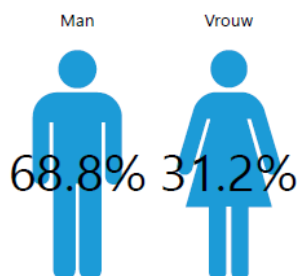
26% van de gemelde personen betreft een huurder van de woningcorporatie

9% was huurder bij een particuliere verhuurder

Kenmerken van de doelgroep

De OOGZ-doelgroep is divers. De OGGZ-cliënt bestaat niet.

Over het algemeen zien we meer mannen dan vrouwen, vooral in de leeftijd tussen 25 en 64 jaar. Het merendeel van de cliënten heeft problemen op meerdere leefgebieden, woont alleen, heeft een uitkering om in levensonderhoud te kunnen voorzien, werkt niet en participeert niet.

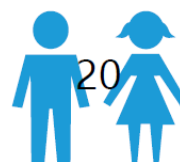
Man-vrouw

Er worden meer mannen dan vrouwen gemeld. De verhouding man-vrouw is de afgelopen jaren vrijwel hetzelfde gebleven.

Bij 3 meldingen was de gemelde persoon zwanger

In 20 gevallen had de gemelde persoon verantwoordelijkheid voor kinderen jonger dan 18 jaar.

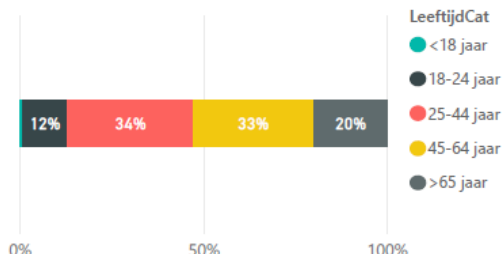
Verantwoordelijk voor kinderen

Leeftijd

Tweederde van de groep is tussen de 25 en 64 jaar oud. In 2018 was er een lichte stijging te zien van het aantal jongeren, in 2019 is het aantal meldingen in deze leeftijdscategorie stabiel gebleven.

Figuur 4. Leeftijd

9% Uithuiszettingen

23% Woningvervuiling

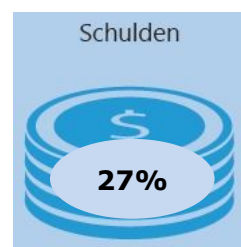
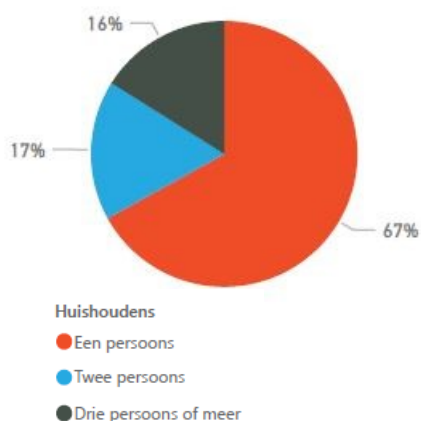
25% Overlast

56 Mensen waren dakloos

Huishoudens

Het merendeel van de gemelde personen woont alleen. Het aantal huishoudens met 2 personen is in 2019 met 3% gestegen. Het aantal huishoudens met 3 personen of meer is gedaald.

Figuur 5 Huishoudens

281 mensen hadden een uitkering
In 29,5% een uitkering van de gemeente

Figuur 6. ZRM-scores totale groep bij intake en afsluiting

De scores van de Zelfredzaamheid-Matrix voor de totale groep bij intake en afsluiting zijn weergegeven in figuur 6. Daarin is te zien dat de zelfredzaamheid van cliënten in de meeste leefgebieden verbetert. Deze verbetering is het grootst op het domein geestelijke gezondheid. De ernst van de problematiek van cliënten met geestelijke gezondheidsproblemen verminderde. De scores op de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) laten daarnaast nog zien dat het cliënten veelal ontbreekt aan een steunend sociaal netwerk en dagbesteding en er geen sprake is van maatschappelijke participatie. Het organiseren en uitvoeren van het huishouden, administratie en andere complexe taken vormt bij veel mensen in deze doelgroep vaak een (terugkerend) probleem.

Zelfredzaamheid

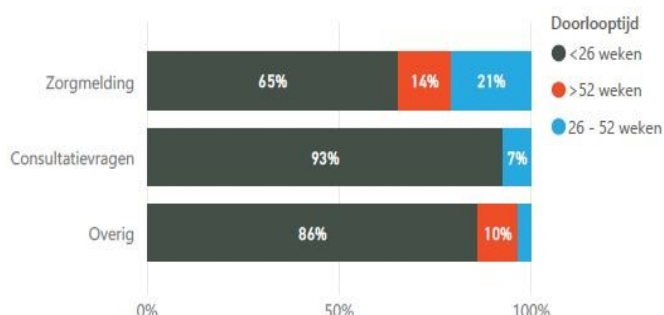
Zelfredzaamheid is het vermogen om te komen tot een adequaat mogelijk functioneren op de belangrijkste gebieden van het dagelijks leven. Daarbij hoort ook het (tijdig) organiseren van de juiste hulp op het moment dat je het niet zelf kunt.

Met de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) kan de mate van zelfredzaamheid van cliënten worden beoordeeld op elf belangrijke leefgebieden. Deze leefgebieden staan vermeld in figuur 6. Meer informatie over het instrument vindt u op: www.zelfredzaamheidmatrix.nl

Doorlooptijden

Doorlooptijden van de OGGZ-trajecten zijn niet meer dan globaal aan te duiden. Dat heeft er mee te maken dat de focus niet ligt op snel afsluiten, maar veel meer op goed overdragen. Contact krijgen en opbouwen met de doelgroep van de OGGZ vergt tijd. In enkele gevallen is contact leggen geruime tijd niet mogelijk en wordt gewacht op een ingang. Meldingen blijven daarnaast soms langer open om 'vinger aan de pols'-contact te houden of om terugkoppeling vanuit ketenpartners te registreren.

Figuur 7. Doorlooptijden van meldingen die in 2019 werden afgesloten

Doorlooptijden afgesloten meldingen in 2019

Figuur 7 laat onder meer zien dat tweederde van de zorgmeldingen binnen 26 weken wordt afgerond. In grafiek 1 is te zien dat 29 meldingen open staan sinds 2017 of eerder. Bij deze personen is beoordeeld dat zij tot heden niet toe te leiden zijn naar reguliere zorg maar de kwetsbaarheid groot is. Contacten zijn doorgaans laagfrequent en laagdrempelig. Bij de advies en consultatievragen is de doorlooptijd gemiddeld 5 weken.

Personen met verward gedrag

Personen met verward gedrag is een veel besproken onderwerp van de afgelopen jaren. Na elk ernstig incident waarbij een verdachte met psychische problemen betrokken is, laait de discussie weer op hoe moet worden omgegaan met personen met verward gedrag. Er zijn afschuwelijke situaties geweest waarbij doden zijn gevallen. Maar slechts een enkeling is zo gevaarlijk; de meesten hebben gewoon hulp nodig.

Een aantal mensen met verward gedrag kan niet makkelijk zelf de weg naar hulp vinden. Of ze mijden zorg juist. Ze hebben vaak problemen op verschillende leefgebieden, bijvoorbeeld psychische problemen, zijn verslaafd, vervuild of hebben schulden. Het vangnet OGGZ richt zich met zijn bemoeizorg aanpak op de doelgroep die zorg mijdt, meervoudige problemen heeft en in een zorgwekkende situatie verkeerd.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een sluitende keten in het kader van personen met verward gedrag. Samen met ketenpartners in het zorg- en veiligheidsdomein wordt deze aanpak in Zuid-Limburg vormgegeven. Diverse initiatieven zijn in dat kader in 2019 opgestart. Het Vangnet OGGZ is bij een aantal initiatieven betrokken.

In Zuidelijk Zuid-Limburg is het meldpunt niet-acuut gestart met een uitbreiding van de bereikbaarheid van het Vangnet OGGZ, 7 dagen per week tussen 8.30 en 21.00 uur. Daarnaast is de Wijk GGD'er gestart en is het team uitgebreid met een straatpsychiater. Ook heeft het Vangnet OGGZ deelgenomen aan het Regieteam Acute opvang en Crisisvoorzieningen Maatschappelijke Zorg.

Verder is het Verbindingspunt Informatie & Advies (VIA) Zorg en Veiligheid Zuid-Limburg gestart. Het Vangnet OGGZ is hierbij betrokken op het moment dat een cliënt reeds bekend is bij het Vangnet óf wanneer een persoon bij geen van de ketenpartners bekend is. In zo'n geval wordt het Vangnet OGGZ gevraagd om in kaart te brengen welke problemen er spelen en een plan van aanpak te maken.

Meldpunt niet-acuut Zuidelijk Zuid-Limburg

7 dagen per week
telefonisch bereikbaar
van 8.30 tot 21.00
uur

Wijk-GGD'er

De Wijk GGD'er is een pilot in Zuidelijk Zuid-Limburg. De Wijk-GGD'er werkt als verbinder tussen de verschillende dienstverlenende organisaties, zoals de wijkagent, de huisarts en de GGZ, maar ook inwoners en het netwerk. Meer informatie is te vinden op de [website van de GGD Zuid Limburg](#).

De Wijk-GGD'er is een uitbreiding van de taken van het Vangnet OGGZ met preventie/signalering en vroeginterventie.

Signalering en vroeginterventie

Snel kunnen handelen, korte lijnen hebben met bijvoorbeeld wijkagenten en medewerkers van woningbouwverenigingen en gemakkelijk bereikbaar zijn voor burgers. Door vroegtijdig op signalen af te gaan, kan erger worden voorkomen. Bij het Vangnet OGGZ is dit al sinds jaar en dag het uitgangspunt. Echter door het grote aantal meldingen is er onvoldoende tijd hiervoor. De pilot Wijk-GGD'er biedt ruimte voor deze aanpak.

Meldpunt Onverzekerdenzorg

Mensen met verward gedrag zijn relatief vaak onverzekerd. Om dit probleem aan te pakken is een subsidieregeling ingesteld, zodat zorgaanbieders hun kosten voor geleverde zorg aan een onverzekerde kunnen declareren. Hiermee kunnen ook deze mensen de benodigde zorg krijgen.

De GGD heeft een actieve rol in deze regeling; de GGD fungeert als meldpunt en doet bovendien onderzoek. Het is de bedoeling dat als een zorgaanbieder zich meldt met een niet te declareren factuur, het Vangnet OGGZ zou moeten worden ingeschakeld om onderzoek te doen naar de onverzekerde(n) om deze toe te leiden naar een verzekering.

455 meldingen
onverzekerdenzorg

Toename meldingen

In 2019 zijn in Zuid-Limburg 455 meldingen gedaan door hulpverleners. Dit is 40% meer dan in 2018. Steeds meer hulpverleners weten het Meldpunt Onverzekerden te vinden en krijgen dus hun interventies aan niet verzekerde personen vergoed. 76% van deze meldingen zijn afkomstig van de Spoedeisende Hulp (SEH) van de ziekenhuizen in Zuid-Limburg. Met 88 meldingen is de GGZ tweede in lijn. De overige 56% van de meldingen zijn afkomstig van apotheken, huisartsen en verloskundigen.

Toeleiden naar zorg

Vanuit de GGD wordt geprobeerd in beeld te brengen waarom iemand niet verzekerd is en of er nog sprake is van andere problematiek om de cliënt vervolgens door te leiden naar de juiste voorzieningen. Voor de meldingen vanuit de ziekenhuizen is dit vaak lastig omdat er onvoldoende (persoons)gegevens bekend zijn om verdere acties te ondernemen. Daarnaast blijkt dat het in veel gevallen niet om personen met verward gedrag (en dus mensen die niet zorgmijgend zijn) ging maar een andere doelgroep betrof, bijvoorbeeld toeristen, seizoenswerkers die (kortdurend) werkzaam zijn in Nederland. Er vindt regelmatig overleg plaats met de ziekenhuizen om het proces te verbeteren, maar het blijft voor alle partijen moeilijk om te duiden wanneer er sprake is van zorgmijding.

Samenwerking

Binnen de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg is samenwerking en elkaar goed informeren van groot belang, uiteraard met in acht neming van de privacywetgeving. Afstemming tussen diverse ketenpartners, zoals gemeenten, maatschappelijke opvang, woningcorporaties, politie, GGZ-instellingen, verslavingszorg en Veiligheidshuizen, vraagt om coördinatie en monitoring. Vangnet OGGZ initieert zelf overleggen en participeert in overleggen van bijvoorbeeld gemeenten en Veiligheidshuizen. Dat kan zowel op cliëntniveau zijn als op het gebied van beleid en afstemming.

Wachtlijst

In de Westelijke Mijnstreek is gedurende het hele jaar sprake geweest van een wachtlijst van gemiddeld 12 casussen. Dit als gevolg van het wegvallen van de financiering van de woningcorporaties. Hierdoor is 0,7 fte per 1 januari 2019 komen te vervallen. Daarnaast is het aantal zorgmeldingen in de Westelijke Mijnstreek in 2019 met 18 gestegen.

Vangnet OGGZ

Het team maakt deel uit van de afdeling Gezondheid en Maatschappelijke Participatie van de GGD Zuid Limburg. Er werken acht medewerkers met in totaal 6,3 fte (2,3 fte in de Westelijke Mijnstreek, 3,5 fte in Zuidelijk Zuid-Limburg en 0,5 fte coördinatie). De medewerkers hebben naast hun vooropleiding in de zorg de Post-HBO opleiding bemoeizorg gevolgd.

Conclusie

Vangnet OGGZ kijkt met tevredenheid terug op het jaar 2019. Het aantal openstaande dossiers is licht gestegen, met name in de regio Zuidelijk Zuid-Limburg. Dit is mogelijk te verklaren door de inzet van de Wijk-GGD'er. Als we verder inzoomen zien we hier en daar wat schommelingen, zoals in het aantal openstaande dossiers per gemeente en binnen de groep melders. Maar de verschillen met voorgaande jaren zijn niet groot.

De cijfers laten verder zien dat ook kenmerken van de doelgroep niet verschillen met voorgaande jaren. Het meest belangrijke is dat er een verbetering optreedt in de situatie van de doelgroep, als deze in beeld is bij Vangnet OGGZ. Aandachtspunt blijft het aantal meldingen van jongeren onder de 25 jaar en ouderen boven de 65.

In samenwerking met ketenpartners slagen we er in om acute problemen op te lossen en om een basis te leggen voor stabilisering. Een deel van de OGGZ-cliënten zal hoe dan ook langdurig aangewezen zijn op zorg, om terugval te voorkomen.

Interessant zijn de ontwikkelingen in de twee regio's met betrekking tot de aanpak personen met verward gedrag, de Wijk GGD'er, het meldpunt niet-acuut en het VIA en de rol van het Vangnet OGGZ hierin. De GGD Zuid Limburg denkt mee in de verdere doorontwikkeling om te komen tot een sluitende aanpak voor de OGGZ doelgroep.

Contact Vangnet OGGZ

088-880 50 16
vangnet@ggdzl.nl

Bereikbaarheid
Westelijke Mijnstreek
Werkdagen van 8.30 tot 15.00 uur

Zuidelijk Zuid-Limburg
Dagelijks van 8.30 tot 21.00 uur

Meer informatie over het Vangnet OGGZ of de Wijk GGD'er?

Op onze website www.ggdzl.nl kunt u ons vinden onder tabblad 'professionals' bij het onderdeel Openbare Geestelijke Gezondheidszorg.

Daar zijn ook onze jaarverslagen van vorige jaren te downloaden.

GGD Zuid Limburg

Afdeling Gezondheid en Maatschappelijke Participatie, unit Vangnet OGGZ

Postbus 33, 6400 AA Heerlen

T 088-880 50 00 www.ggdzl.nl

Voor vragen en opmerkingen kunt u zich richten tot Michel Limpens, afdelingshoofd Gezondheid en Maatschappelijke Participatie